

Jaarverslag 2024



Stichting Lânskipsfûns Oranjewâld-Ketlik



Inhoud

1 Organisatie	3
1.1 Doelstelling.....	3
1.2 Beleid	3
1.3 Bestuur	3
1.4 Begeleidingsgroep	3
1.5 Uitvoeringsorganisatie.....	4
1.6 De schouwcommissie	4
2. Ontwikkelingen	4
2.1 Gezamenlijk overleg terreinbeheerders	4
2.2 Bezoek gedeputeerde De vries	5
2.3 Damherten	5
2.4 Beleidsontwikkeling	6
2.5 Onderzoek inrastering.....	6
3. Werving en stand van zaken contracten	8
4. Communicatie en PR	9
5. Financiën.....	9

1 Organisatie

1.1 Doelstelling

De doelstelling van Stichting Lânskipsfûns Oranjewâld-Ketlik is:

- het bevorderen van de duurzame instandhouding van het agrarisch cultuurlandschap in het gebied Oranjewoud-Katlijk;
- het verrichten van alle verdere handelingen die hiermee in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

1.2 Beleid

Stichting Lânskipsfûns Oranjewâld-Ketlik tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- financiële ondersteuning van eigenaren/beheerders bij de uitvoering van contractueel overeengekomen (achterstallig) beheer en onderhoud aan bestaande landschapselementen;
- het onder beheersovereenkomst brengen van ten minste zeventig procent van de bestaande landschapselementen;
- ondersteuning van eigenaren/beheerders bij de aanleg van ten minste tien procent (oppervlakte t.o.v. het bestaande) nieuwe landschapselementen;
- het adviseren van eigenaren/beheerders bij de uitvoering van het met hen overeengekomen beheer;
- bij de realisatie van het voorgaande dragen eigenaren/beheerders 15 % van de daarmee gepaard gaande kosten bij.

1.3 Bestuur

Het bestuur van de Stichting Lânskipsfûns Oranjewâld-Ketlik (verder SLOK of de stichting) heeft in 2023 geen wijzigingen gekend. Het bestond uit:

Evert Koelma	(voorzitter)
Hans Tiessen	(penningmeester)
Henk Hidding	(secretaris)
Gerard Tamminga	(algemeen lid)
Lykele Buwalda	(algemeen lid)

In 2024 heeft het bestuur 4 keer vergaderd. Daarnaast werd een vergadering belegd met andere belanghebbenden in het landschapsbeheer in het gebied waarin SLOK actief is. Meer hierover in hoofdstuk 2 Ontwikkelingen. In het najaar werd na een excursie vergaderd met de schouwcommissie over mogelijke aanpassingen in het beheer.

Twee bestuursleden haalden informatie op bij de provincie over een nieuwe subsidieregeling voor de bestrijding van invasieve exoten.

Het bestuur wordt begeleid door een ambtelijke begeleidingsgroep. De leden van de begeleidingsgroep volgden de vergaderingen veelal als agendalid.

1.4 Begeleidingsgroep

De ambtelijke begeleidingsgroep heeft in 2023 bestaan uit de volgende personen:

- Hanneke Huisman, regisseur groen bij de gemeente
- Mariska Wildeman/Johan Kruijer provincie
- Foppe van der Meer, namens Landschapsbeheer Friesland (LBF). Zijn inbreng wordt bij afwezigheid overgebracht door Gerrit Tuinstra van LBF, die tevens gebiedsmakelaar is.

De begeleidingsgroep blijft het bestuur van SLOK ondersteunen en adviseren, gevraagd en ongevraagd.

1.5 Uitvoeringsorganisatie

De Stichting Landschapsbeheer Friesland (LBF) heeft gezorgd voor ondersteuning bij het uitvoeren van contracten en het begeleiden van de schouwcommissie. Landschapsbeheer Friesland, levert in de persoon van Gerrit Tuinstra daarvoor de gebiedsmakelaar.

De gebiedsmakelaar onderhoudt de bestaande contracten en werft nieuwe. Daarbij adviseert hij de contractanten t.a.v het beheer van de elementen.

Daarnaast is door LBF de financiële administratie voor het fonds verzorgd. De administrateur is Marco Jelsma.

1.6 De schouwcommissie

In 2023 zijn er geen wijzigingen geweest in de samenstelling van de commissie.

Deze bestaat uit

- Henk Dommerholt,
- Foppe Hemminga
- Geert Lantinga

(secretaris Foppe van der Meer van LBF).

Vanwege het staken van eindkap verschuift de activiteit van de schouwcommissie. Het accent is komen te liggen op beoordeling van de situatie in de landschapselementen en de ontwikkelingen hierin. Over de schouw werd door de commissie bij brief verslag uitgebracht en over de stand van zaken in het veld is een gezamenlijke excursie met aansluitend een vergadering gehouden in oktober. Meer hierover in hoofdstuk 2, Ontwikkelingen.

2. Ontwikkelingen

2.1 Gezamenlijk overleg terreinbeheerders

SLOK brengt al een aantal jaren bij ambtenaren van de provincie onder de aandacht dat de grote populatie damherten in ons gebied de doelstellingen van SLOK frustreert.

Om e.e.a. nog eens krachtig naar voren te brengen inventariseerde SLOK de overlast ervaren door andere terreinbeheerders en eigenaren door middel van een gezamenlijke vergadering (12 februari 2024), telefonisch en per e-mail. Bij de vergadering waren ook twee leden van de Wildbeheer Eenheid Schoterland aanwezig. Een verslag werd ter goedkeuring aan de betrokkenen rondgestuurd en verzonden aan de provincie. Enkele conclusies en meningen:

- alle geraadpleegde terreinbeheerders ervaren overlast. Voor het slagen van nieuwe aanplant is het inrasteren hiervan noodzakelijk (Bosgroep, Fryske Gea, SLOK, SBB)
- tuinen zijn/worden (niet alle) omheind (bijkanten!)
- de struiklaag is plaatselijk zwaar aangetast. Het bos is doorzichtig geworden
- natuurlijke verjonging van een aantal soorten treedt op veel plaatsen niet meer op. Het betreft vooral loofhoutsoorten. Amerikaanse vogelkers wordt amper gegeten
- adelaarsvaren (en ook stekelvaren) blijven ongemoeid
- enkele positieve effecten zijn er ook. Op heideterrein wordt pijpenstrootje begraasd

- de WBE is van mening dat de populatie nog net door de bestaande groep jagers kan worden aangepakt, maar dat over een jaar of twee deze niet meer hanteerbaar zou zijn
- de grote populatie herten is daarmee verantwoordelijk voor veranderingen in biodiversiteit en landschap.

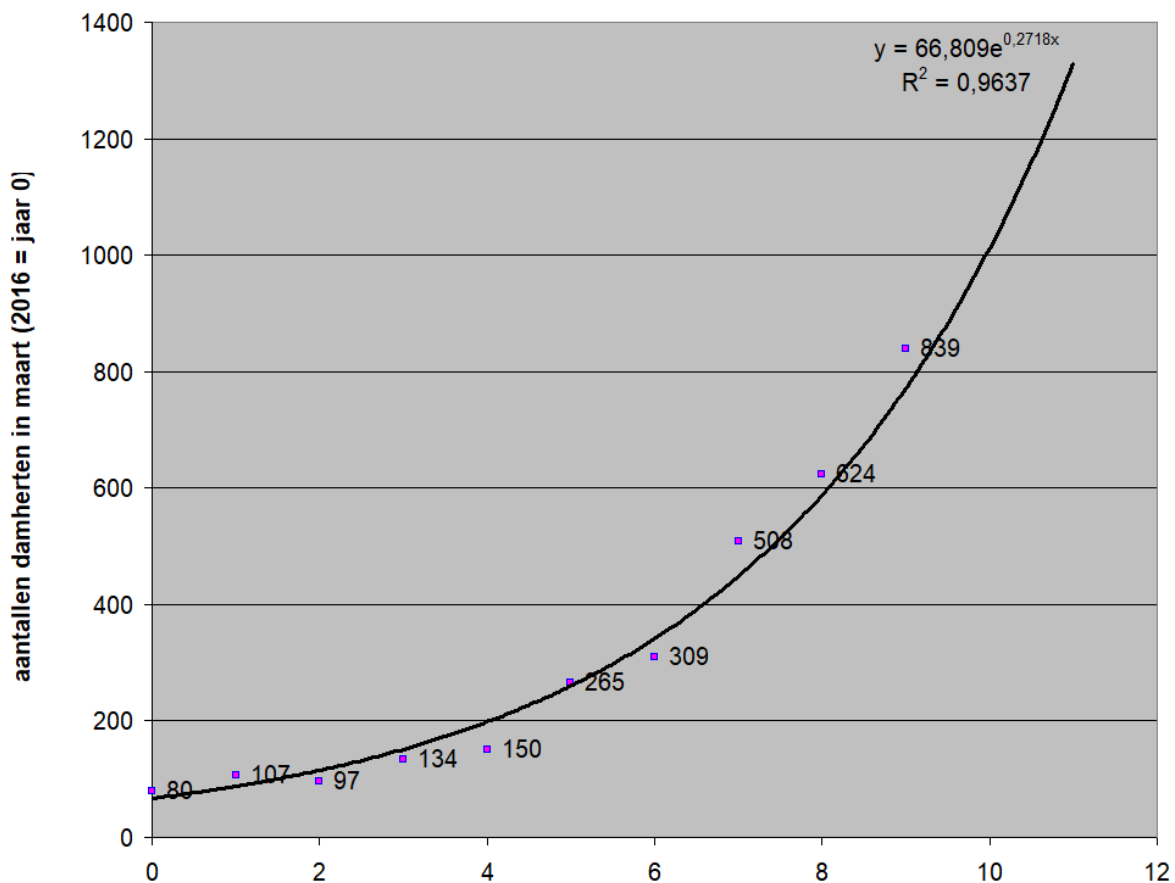
2.2 Bezoek gedeputeerde De vries

In maart bezocht gedeputeerde De Vries ons gebied, waarbij hij overtuigd raakte van de noodzaak de populatie te beheeren, in ieder geval, verdere groei van de populatie te voorkomen. Opvallend was dat niet alle genodigde bij dit bezoek voor beheer door afschot konden zijn (vanwege de achterban).

2.3 Damherten

De populatie groeit jaar op jaar verder. Af en toe worden opvallend grote groepen gezien. De populatie kan met ca. 30 % per jaar groeien. Gezien de elders waargenomen aantallen kan de populatie binnen het gebied van SLOK groeien tot zo'n 5.000 exemplaren. In maart 2025 werden er 839 exemplaren geteld (daarmee het aantal aanwezig in het najaar van 2024).

Overlast is er in de tuinen. Schade is er door begrazing, door het vreten van mais, in de bossen blijft natuurlijke verjonging van soorten die graag worden gegeten achter, er vinden geregeld botsingen plaats met auto's en de hinder voor het beheer van hakhout en wallen is zeer groot.



De getelde aantallen damherten vanaf 2016 (eerste telling) t/m 2025, steeds in maart. Het rechter deel van de grafiek, na het negende jaar, is extrapolatie. Gegevens van de WBE. De groeifactor volgens de curve ligt net onder de 30% per jaar.



Schade door vraat in jonge mais

2.4 Beleidsontwikkeling

In oktober vond een excursie in het gebied plaats waaraan schouwcommissie en bestuur deelnamen. Na de excursie werd vergaderd over het beheer van de elementen en stampot gegeten.

Het overleg leverde twee belangrijke punten op voor het toekomstig beleid:

1. Doordat aan de contractanten wordt geadviseerde wallen en singels, zulks in strijd met het contract, niet meer te kappen vanwege het aanvreten van hergroei en natuurlijke verjonging door hert en ree, wordt ook nagedacht over wijziging van de beheercontracten. Na de excursie werd besloten tot wijziging van de contracten. Geconcludeerd is dat voor een landschapselement een basisbedrag moet worden uitgekeerd op basis van de afmetingen. Daarnaast moet betaling plaatsvinden per uitgevoerde beheerhandeling. Dat betekent ook dat er voor de diverse elementen jaarlijks een programma moet worden vastgesteld. Detaillering van een dergelijke contractvorm moet in 2025 plaatsvinden.

2. Het afzetten van wallen en hakhoutbos in de toekomst moet gepaard gaan met de plaatsing van een rasters. Het Fryske Gea houdt daarvoor tegenwoordig een hoogte aan van 2,20 m.

2.5 Onderzoek inrastering

Als gevolg van de rapportages van de schouwcommissie, de bezoeken van ambtenaren van de provincie in 2022 en gedeputeerde Hoogland in februari 2023,

is besloten door het inrasteren van gedeelten van wallen meer inzicht te verkrijgen in de gevolgen van de huidige omvang van de populatie herten en reeën in ons gebied. Daartoe is een deel van een wal die kort daarvoor werd afgezet ingerasterd en een deel niet.



Raster rond deel van afgezette houtwal.

Door de natuurlijke hergroei op stobben en natuurlijke verjonging in beide gedeelten te volgen wordt een beeld verkregen van de invloed van de herten op de ontwikkelingen in wallen en singels waar eindkap is uitgevoerd. In 2024 is vergelijkbaar onderzoek gestart in en buiten rasters met nieuwe aanplant.

De aanplant buiten het raster is vrijwel direct opgegeten. De aanplant binnen het raster is goed aangeslagen, waaraan ook het natte voorjaar heeft bijgedragen. Binnen raster zijn naast de aanplant ook hergroei en natuurlijke verjonging zichtbaar. Amerikaanse vogelkers doet daarin uiteraard ook mee!



Aanplant, hergroei op stobben en natuurlijke verjonging binnen een raster.

3. Werving en stand van zaken contracten

Eigenaren van landschapselementen kunnen op dit moment hun elementen bij SLOK onder contract brengen of gebruik maken van de regeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer 2016 (ANLb) bij het agrarisch collectief ELAN. ANLb biedt alleen beheercontracten aan, terwijl SLOK in voorkomende gevallen ook contracten aanbiedt voor herstel of nieuwe aanleg.

In het verleden zijn er in verschillende delen van Friesland, waaronder ook het SLOK-gebied, projecten geweest waarin eveneens aanleg en herstel van landschapselementen als houtwallen, singels en poelen mogelijk was. Het ging om de projecten 'Herstel en Versterken Droge Dooradering' en twee projecten 'Herstel Agrarisch Cultuurlandschap Friesland'. De projecten werden uitgevoerd door Landschapsbeheer Friesland in samenwerking met de verschillende agrarische collectieven, in SLOK-gebied ELAN Zuidoost Friesland agrarisch natuurbeheer. Uitvoering binnen deze projecten gebeurde steeds door aannemers.

Momenteel wordt er door dezelfde partijen gewerkt aan nieuwe projecten voor aanleg en herstel van landschapselementen. Grondeigenaren kunnen hun belangstelling voor deelname melden bij de agrarische collectieven of bij Landschapsbeheer Friesland.

Onderstaand het overzicht van de bij SLOK onder beheer zijnde elementen.

	Doel- stelling	2020	2021	2022	2023	2024
Dobbe (stuks)	14	10	11	9	10	10
Solitaire boom A,B,C (stuks)	22	24	26	27	28	28*
Elzensingel (m)	6.727	4.549	5.233	5.465	5.528	5.528
Houtsingel en houtwal (m)	19.092	9.977	9.534	8.115	11.140	11.370
Hakhoutbosje A en B (m ²)	52.250	41.053	41.053	29.142	30.281	30.281
Kamer (stuks)	9	1	1	1	1	1
Laanboomrij (m)	4.249	0	0	0	0	0
Raster (m)	8.286	4.021	4.181	2.694	3.332	3.332

* kleine groepjes dicht opeen staande bomen zijn geteld als één boom.

In totaal gaat het om 49 bomen!

4. Communicatie en PR

Het streven van SLOK is om de omwonenden in het werkgebied zo veel mogelijk te informeren over het functioneren van SLOK.

Over de populatie damherten en het melden van schade zijn artikelen gestuurd naar de dorpskranten van Katlijk en Mildam

Met vertegenwoordigers van SBB is een wandeling gemaakt door het gebied. Doel van de wandeling is verkennen waar samenwerking tussen SBB en SLOK mogelijk is. Op het gebied van het beheer van wallen, hakhoutbos en aanplant. Besloten is SBB jaarlijks uit te nodigen voor de vergadering in november.

5. Financiën

Uit het financiële jaarverslag hieronder kan worden afgeleid:

1. In 2024 is aan vergoedingen aan de contractanten € 22.341 uitgekeerd.
2. Het negatieve exploitatieresultaat in 2024 bedroeg € 7.913 Dit bedrag is aan het eigen vermogen onttrokken.
3. Het eigen vermogen per 31 december 2023 bedroeg € 1.418.503

Baten en lasten in 2024

	Begroting 2023	Exploitatie 2023	Begroting 2024	Exploitatie 2024
BATEN				
Eigen bijdrage eigenaren	€ 2.500	€ 2.478	€ 2.500	€ 3.351
Som der baten	€ 2.500	€ 2.478	€ 2.500	€ 3.351
LASTEN				
Kosten financiële administratie	€ 4.000	€ -	€ -	€ 92
Kosten accountant	€ 1.500	€ 439	€ 1.500	€ 4.027
Bankkosten	€ 200	€ 286	€ 200	€ 286
Rente spaarrekeningen	€ -12.000	€ -25.437	€ -12.000	€ -36.225
Vergaderkosten	€ 312	€ 349	€ 400	€ 750
Representatiekosten	€ 150	€ 454	€ 500	€ 50
PR & Communicatie				€ 2.591
Licentie Argis / WBTR	€ 250	€ -	€ 250	€ -
Uitvoeringskosten	€ 20.000	€ 20.669	€ 21.000	€ 9.484
Vacatievergoeding schouwcommissie	€ 1.000	€ 150	€ 1.000	€ -
Overige organisatiekosten		€ 2.869	€ 4.800	€ 7.868
Subtotaal	€ 15.412	€ -222	€ 17.650	€ -11.076
Vergoedingen aan eigenaren	€ 27.000	€ 16.489	€ 27.000	€ 22.341
Som der lasten	€ 42.412	€ 16.268	€ 44.650	€ 11.264
Saldo van baten en lasten	€ -39.912	€ -13.790	€ -42.150	€ -7.913

Lanskipfunts Oranjewald-Ketlik

BALANS PER 31 DECEMBER 2024				
	2024	2023	2024	2023
ACTIVA			PASSIVA	
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen			EIGEN VERMOGEN	
Subsidies en bijdragen			Reserves en Fondsen	
Overige vorderingen	€ 31.032	€ -	Algemene reserve	€ 1.418.503
Vooruitbetaalde kosten	€ 31.032	€ 19.805		€ 1.418.503
			SCHULDEN OP KORTE TERMIJN	
Liquide middelen			Crediteuren	€ -
Rabobank RC	€ 10.716	€ 8.879	Vooruitontvangen subsidies en bijdragen	€ -
Rabobank Spaarrekeningen	€ 610.121	€ 621.959	Overige en overlopende passiva	€ 35.102
Rabobank Tijdslosparen	€ 801.736	€ 800.000		€ 35.102
	€ 1.422.573	€ 1.430.838		
Totaal activa	€ 1.453.606	€ 1.450.643	Totaal passiva	€ 1.453.606
				€ 1.450.643

